

Företagarombudsmannen

Den Nya Valfärden, Box 5625, 114 86 Stockholm, www.dnv.se

Ärendenummer: 2009-009

Datum: 2009-06-22

Utredare: Micha Velasco

Utredning avseende olagligt lagerbygge i Marks kommun

Förevarande fall har Företagarombudsmannen tagit upp i anledning av en anmälan från en lokal företagare. Fallet ingår även i rapporten "Kommunala bolag – laglöst land".

Beskrivning av fallet

I rapporten "Kommunala bolag – laglöst land" har ett antal kommunala bolag i Sverige granskats. Ett av dessa bolag är Marks fastigheter AB(MFAB) i Marks kommun. Styrelsen i det kommunala bolaget MFAB har beslutat att låta uppföra en lagerbyggnad åt Stora Enso. Lagerbyggnaden ska uppföras i direkt anslutning till Stora Ensos fabrik i Mark och beräknas kosta det kommunala bolaget 13 miljoner kronor. Lagerbyggnaden ska dela sprinklersystem med den ursprungliga fabriken, ägd av Stora Enso. Lagerbyggnaden ska därefter hyras ut till Stora Enso för en period av 25 år. Under denna tid har Stora Enso möjlighet att köpa loss lagerbyggnaden. Efter 25 år är byggnaden avskriven och Stora Enso får köpa fastigheten Assar 1:82, Marks kommun med lagerbyggnad för 500 000 kronor.

Gällande rätt

Enligt 2 kap 1 § kommunallagen får kommuner och landsting själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun, ett annat landsting eller någon annan. Det kallas även den kommunala kompetensen.

Enligt 2 kap 8 § kommunallagen får kommuner och landsting genomföra åtgärder för att allmänt främja näringslivet i kommunen eller landstinget. Individuellt inriktat stöd till enskilda näringsidkare får lämnas bara om det finns synnerliga skäl för det. Ett allmänt

främjande av näringslivet i kommunen får inte ges om det samtidigt innebär även ett individuellt inriktat stöd.¹

Sedan den 1 juli 2009 har kommuner getts en utökad rätt att uppföra byggnader för att främja det lokala näringslivet.

Enligt 3 kap. 6 § Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter får

”kommuner tillgodose små företags behov av lokaler i kommunen under förutsättning att verksamheten inriktas på företagarkollektivet i allmänhet.

Om det finns särskilda skäl, får kommuner tillgodose enskilda företags behov av lokaler i kommunen.”

Av förarbetena till lagen 3 kap. 6 § Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter framgår att

”avsikten är inte att det ska vara fråga om specialanpassade lokaler”²

Företagarombudsmannens bedömning

Företagarombudsmannen är kritisk till att Kommunen vill låta uppföra en helt specialanpassad lokal i strid med lag. Detta på grund av att lokalen uppförs enbart åt Stora Enso och ska sitta ihop med befintlig industrilokal. Stora Enso har under hela projekteringen varit med och kunnat detaljstyra lokalens utformning.³ Kommunens bygge är att se som en tillbyggnad av Stora Ensos fabrik i Marks kommun. Det är inte en kommunal angelägenhet att bygga eller driva fabrik.

En sådan skräddarsydd lösning kan aldrig vara kompetensenlig eller laglig. Dessutom är Stora Enso inte att betrakta som ett småföretag. Under 2008 omsatte Stora Enso över 11 miljarder euro.⁴

Företagarombudsmannen är kritisk till att Kommunen fattat beslutet i det kommunala bolaget utan att kommunfullmäktige fått ta ställning i frågan.

¹ Kammarrätten i Jönköping, dom den 20 december 2007, mål nr 2494-07, Lessebo kommun.

² SOU 2007:72 s. 245, Kommunal kompetens i utveckling

³ Marks fastighets AB, sammanträdesprotokoll av den 20 maj 2009.

⁴ Årsredovisning 2008, Stora Enso.

Marks kommun har genom att uppföra lagerbyggnaden indirekt gett stöd åt Stora Enso vilket innebär en snedvriden konkurrens på marknaden. En kommun kan ägna sig åt att stötta näringslivet men sådant stöd måste, för att vara lagligt, utges generellt till samtliga företag.

Om en myndighet inte följer lagar och regler får det till följd att det allmännas förtroende för rättsstaten skadas. Idag saknas sanktioner mot kommuner som bryter mot lag vilket är anmärkningsvärt.

Det är Företagarombudsmannen ambition att driva rättsprocesser mot kommuner som bryter mot lagen. Ett bättre företagarklimat gynnar alla. Företagarombudsmannen kommer även i fortsättningen att driva frågor där konkurrensen sätts ur spel och dessutom arbeta för att ett sanktionssystem för kommuner och myndigheter införs.

Företagarombudsmannen, en del av Den Nya Välfärden, verkar för ett bättre företagarklimat i Sverige. Företagarombudsmannens huvudsakliga uppgift är att ge uppmärksamhet och publicitet åt konkreta exempel på brister i företagarklimatet. Företagarombudsmannen har en styrelse bestående av företagare, ekonomer och publicister som på ideell basis leder verksamheten. Företagarombudsmannen genomför utredningar både på eget initiativ och efter anmälan. Anmälare kan vara företagare, politiker, journalister eller andra samhällsmedborgare som har reagerat på fall där företagande försvåras på grund av brister i lagstiftning, föreskrifter eller myndighetsutövning.